

Proglas deželnega tajništva Slovenske skupnosti

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti naslavlja ob nedeljskih volitvah na slovenske volivce v deželi Furlanija - Julijska Benečija naslednji proglas:

Slovenska skupnost želi poudariti veliko važnost, ki jo imajo prihodnje volitve za vso državo in njene demokratične ustanove. Posebne važnosti pa so prihodnje pokrajinske in občinske volitve za našo deželo, v kateri živi slovenska narodna skupnost.

Slovenskim volilcem in volivkam se predstavlja Slovenska skupnost kot edina slovenska stranka v Italiji, katere programsko in dejansko načelo je demokratični pluralizem ter odločni in brezkompromisni protifašizem.

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti vabi vse zavedne Slovence, da se pridružijo edini slovenski listi, da bomo tako bolj enotni in bolj močni in da bomo na tak način prej prišli do svojih narodnih, socialnih in ekonomskih pravic. Vabimo Slovence, da se nam ne glede na ideološko prepričanje pridružijo v mogočni borbi za ohranitev slovenstva, za učinkovito politično samostojno nastopanje, za obrambo vseh naših pravic, ki smo si jih kot Slovenci priborili od puntarskih bojov do narodnoosvobodilne vojne. Naš boj za narodne pravice se v drugačnih okoliščinah danes nadaljuje dokler ne bomo dosegli vseh pravic, ki nam jih zagotavlja ustava in deželni statut.

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti poziva vse Slovence v Italiji, da se v čimvečjem številu pridružijo njenemu boju in da v nedeljo izpričajo svojo narodno in socialno pripadnost in zavze-

Če hočemo biti Slovenci političen narod, moramo imeti slovenske stranke! Zato voli slovensko stranko — Slovensko skupnost!

tost in na tak način najbolj verno proslavimo svetli spomin vseh, ki so v narodni in osvobodilni vojni doprinesli svoj delež trpljenja za obstoj naroda na tem delu naše zemlje.

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti vabi predvsem mladino, da se ji pri-

(Dalje na 4. strani)

PRED NEDELJSKIMI VOLITVAMI V ITALIJI

Komentatorji raznih italijanskih listov soglasno trdijo, da so volitve z dne 15. in 16. t.m. izrednega političnega pomena, čeprav bodo volivci in volivke poklicani, da izvolijo svoje predstavnike v občinske, pokrajinske in deželne svete. V nedeljo bodo namreč deželne volitve v vseh 15 deželah z navadnim statutom ter v ogromni večini občin in pokrajin. Na Tržaškem in Goriskem ne bo deželnih volitev, kajti mandat sedanjemu deželnemu svetu bo potekel leta 1978. Volivci tržaške občine pa bodo izbirali le svoje predstavnike v pokrajinskem svetu kajti sedanji občinski upravi bo mandat potekel leta 1977. Na Goriskem pa bodo pokrajinske in občinske volitve, na katerih bodo volivci izvolili svoje zastopnike v pokrajinski svet in v skoraj vse občinske svete, med njimi tudi v samem mestu Gorica.

Izidi nedeljskih volitev so torej upravne značaja in bi ne smeli vplivati na obstoj sedanje osrednje vlade in njene večine v parlamentu. Kljub temu pa vsi pomembni italijanski listi pripisujejo nedeljskemu glasovanju veliko politično važnost in soglašajo, da bo njegov izid odločilno vplival tudi na nadaljnji politični razvoj v državi. Glavna značilnost letošnjega volilnega boja je koncentrični ogenj proti Kr-

ščanski demokraciji. Na stranko relativne večine streljajo z vsemi topovi ne samo predstavniki opozicijskih strank, temveč tudi in predvsem njeni zavezniki iz vrst leve stredine, med katerimi gotovo prednjačijo socialisti. Koncentrični ogenj proti Krščanski demokraciji je povsem razumljiv in upravičen, saj ta stranka že skoraj 30

Slovenci potrebujemo tudi politične zastopnike in ne samo pesnike in igravce. Zato nastopajmo politično in volimo Slovensko skupnost!

let vlada v državi in ima največjo odgovornost za vse, kar se je v državi in družbi zgodilo. Kljub temu pa vzbuja, zlasti pri tujih opazovalcih, precejšnje začudenje dejstvo, da se socialisti, ki že več kot desetletje tesno sodelujejo s Krščansko demokracijo v osrednji vladi in v številnih državnih organih ter ustanovah, v sedanji volilni kampanji obnašajo tako, kot da bi bila prav stranka relativne večine politični nasprotnik številka ena, ki ga je treba za vsako ceno odločno poraziti. Socialisti takšno svoje ravnanje opravičujejo, češ da je treba levosredinski večinski koaliciji vlti no-

(dalje na 2. strani)

Vojaška diktatura v Čilu muči tudi otroke

Kaj pomeni vojaška diktatura, je postalo te dni še bolj očitno, ko se je razvedelo, kakšna hudodelstva počenja v Čilu. V Stockholm je prispela iz Čila tričlanska družina (imena listi niso objavili, da bi preprečili maščevanje čilske junte nad sorodniki). Oče, 33-letni obrtnik, je bil zaprt zaradi suma simpatije do odporniškega gibanja. Ker ni hotel ničesar priznati, so pripeljali v zapor Cerro Chena pri vojaški šoli San Bernardo njegovo hčerko Tamaro, ki bo šele 15. junija letos dopolnila 4 leta, in jo mučili v pričo njega. Glavni mučilec je bil zloglasni nekdanji hitlerjanski rabelj Walter Rauff, ki se je žalostno proslavil kot gestapovec v Varšavi, Milanu in Turinu, zdaj pa je v službi vojaškega režima v Čilu, kot »specialist« za zasliševanja. Pred očetovi mi očmi so deklico lani junija nago potapljali v sod z mrzlo vodo in to pozimi (v Čilu je junij zimski mesec kot v Evropi december). Če je zaradi mraza in požrte vo-

de omedlela, so jo topli po podplatih. To je trajalo štiri dni. Štiri dni ji tudi niso dali jesti. Neki častnik ji je z udarci po obrazu razbil šest zobkov, neki drugi jo je tako udaril, da ji je zateklo eno oko in ni mogla gledati. Deklica se še zdaj začne tresti, samo če vidi uniformiranega moškega.

Po štirih dneh so jo odpeljali v bolnišnico, da ne bi umrla. Očeta so potem 20. oktobra izpustili na začasno svobodo, nakar se je z ženo in z malo Tamaro takoj zatekel v venezuelsko veleposlaništvo. Potem je dobil begunsko zavetje na Švedskem. Povedal je, da je mučenje otrok z namenom, da bi prisilili starše k priznanjem, v Čilu že sistem. Mučili so že na stotine otrok in to prav divjaško, na tisoče otrok pa so iztrgali »sumljivim« in »sovražnim« družinam ter jih dali v »prevzgojo« ženam vojakov, zvestih režimu. Zapovednik pri teh mučenjih je Walter Rauff, ki pozna najbolj »rafinirane« metode mučenja.

RADIO TRST A

:: NEDELJA, 15. junija, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Gaetano Donizetti: Kvartet št. 7 v f molu. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder: »V družini«. Napisal Hector Malot, dramaturgiziral Marjana Prepeluh. Režija: Lojzka Lombar. 12.00 Glasbena skrinja. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Glasbena skrinja. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj. 13.30-15.45 Glasba po željah. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 »Oglas«. Igra, napisala Natalia Ginzburg, prevedel Aleksij Pregarc. RO. Režija: Lojzka Lombar. 17.00 Nedeljski koncert. 17.45 Folk iz vseh dežel. 18.30 Sport in glasba. 19.30 Zvoki in riimi. 20.00 Sport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.30 Pesmi za vse okuse.

:: PONEDELJEK, 16. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Baročni orkester. 18.50 New Swing Quartet. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz glasba. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Srečanja - Violončelist Zdenko Pruša, pianistka Silvana Pretner. A. Dvorak: Rondò op. 94; Claude Debussy: Sonata - Rastline v domačem izročilu - Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Glasba v noč.

:: TOREK, 17. julija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Medigra za pisala. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Komorni koncert. 18.50 Pojeta Wess in Dori Ghezzi. 19.10 Čopova pisma Francu Leopoldu Saviju (Martin Jevnikar). 19.25 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Sport. 20.35 Verdi: Aida, opera. 22.00 Nežno in tiho.

:: SREDA, 18. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Ansambel »S. Osterc«, vodi Ivo Petrič. 18.50 Jazz kvartet Chucka Mangioneja. 19.10 Avtor in knjiga. 19.30 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.35 Simfonični koncert. Vodi Oskar Kjuder. Sodelujeta obojska Fiammetta Zuliani in violinist Žarko Hrvatič. Odkester Glasbene matice v Trstu.

:: ČETRTEK, 19. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Skladatelji iz njihove korespondence (Ada Markon). 19.10 Narava in sodobni človek (Tone Penko). 19.25 Pisani balončki (Krasulja Simoniti). 20.00 Sport. 20.35 »Traberski menih«. Napisal Franc Sušnik, dramaturgiziral Anton Brumen. RO. Režija: Jože Peterlin. 21.40 Oddih ob glashi.

:: PETEK, 20. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Jakob Jež: Pogled zvezd. Sopranistka Olga Jež, mezzosopranistka Eva Novšak - Houška, altistka Sabira Hajdarović, Slovenski oktet ter člani orkestra in zbor Slovenske filharmonije pod vodstvom Lojzeta Lebiča. 19.10 Slovenska povojna lirika: »Pričevanje Franceta Pibernika«, (Irena Žerjal). 19.20 Glasba. 20.00 Sport. 20.35 Delo in gospodarstvo.

:: SOBOTA, 21. junija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet. 13.30 15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost. 18.30 Pianist Umberto Tracanelli. 18.50 Glasbena zlopoljenka. 19.10 »Prosvetno društvo "Podgora"«. 19.25 Orkester proti orkestru. 19.40 Pevska revija. 20.00 Sport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 Resnične ali skoraj resnične zgodbe: »Rešitelj«. Napisal Fortunat Mikuletič, dramaturgiziral Franc Jeza. Režija: Stana Kopitar. 21.05 Motivi iz filmov. 21.30 Vaše popevke. 22.30 15 minut s Paulom Mauriatom.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Rea. na sodi. šču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Pred nedeljskimi volitvami v Italiji

(Nadaljevanje s 1. strani)

ve vsebine, kar naj bi bilo mogoče le s pogojem, če se bo njihova stranka številčno okrepila, Krščanska demokracija pa ošibila. To pomeni, da se socialisti še vedno zavzemajo za sodelovanje s krščanskimi demokrati, le da v tem primeru zahtevajo drugačne odnose, kar naj bi bil tudi pogoj za drugačno, naprednejšo politiko.

Komunisti, ki so glavna in najpomembnejša opozicijska stranka, se tokrat predstavljajo volivcem z novim obrazom. Osebi trdijo, da edini lahko prispevajo k izboljšanju gospodarskega in moralnega stanja v državi in vztrajajo na svojem znanim predlogu, da je treba med strankami, ki predstavljajo široke ljudske množice, skleniti tako imenovani zgodovinski kompromis, češ da je le na ta način mogoče rešiti italijansko družbo in državo iz sedanjih hude gospodarske in moralne zagate. Zanimivo je, da komunistična stranka tudi v zunanji politiki ubira novo pot, saj se

JUGOSLOVANSKA TRGOVINSKA BILANCA SE JE POSLABŠALA

Kljub vsem vladnim naporom za omejitve lanskim negativnim težnjam, se je jugoslovanska zunanja trgovina v prvih štirih mesecih leta 1975 še nadalje poslabšala. Objavljeni statistični podatki dokazujejo, da je vrednost jugoslovanske zunanje trgovine dosegla obseg 68 milijard in 156 milijonov dinarjev. Izvoz je znašal 22 milijard in 357 milijonov din, kar je 7 odst. več kot v prvih štirih mesecih 1974. Uvoz pa je narasel za 14 odst. in je dosegel vrednost 43 milijard in 799 milijonov din.

VESELJE NAD ANGLEŠKO ODLOČIVIJO

V državah Evropskega skupnega trga je zavladalo veliko zadovoljstvo, ker so Angleži z ljudskim glasovanjem odločili, da ostane Velika Britanija v Skupnem trgu. Za to je glasovalo dve tretjini Angležev. Vlada in parlament sta rajši prepustila to važno odločitev ljudstvu, da samo odloči, kar je bilo v tako važni zadevi tudi pravilno. Če bi bili Angleži odklonili pristop, bi bilo to nedvomno pomenilo hudo krizo za ves Skupni trg.

med drugim ne zavzema več za izstop Italije iz Atlantske zveze, češ da bi to utegnilo povzročiti hudo motnjo v mednarodnih odnosih, zlasti v odnosih med Vzhodom in Zahodom ter konec koncev škodovati napetosti. Zanimiva so dalje stališča, ki jih komunistična stranka Italije zagovarja v gospodarski politiki, saj odkrito trdi, da je treba podpirati zasebno gospodarsko poobudo in se hkrati zadovoljuje z dimenzijami sedanjega državnega gospodarskega sektorja. Sam glavni tajnik KPI Berlinguer je v torek v televizijski oddaji »Vilna tribuna« poudaril, da se partija ne zavzema za razširitev sedanjega državnega gospodarskega sektorja, temveč le zahteva, naj se ta boljše upravlja. Priča smo torej korenitim spremembam v sami komunistični teoriji in praksi, saj gre za globoko revizijo klasičnih marksističnih shem. Komunistična stranka Italije se skratka predstavlja volivcem s programom, o katerem lahko rečemo, da se veliko ne razlikuje od programov nemške in zahodnoevropske socialdemokracije na splošno. Je to le politična taktika, da bi za komunistično partijo glasovali tudi srednji in meščanski sloji? Odgovor na to kočljivo, a hkrati zanimivo vprašanje bo lahko dal le nadaljnji razplet dogodkov v Italiji.

Krščanska demokracija, ki je glavna tarča vseh napadov, mora v takih okoliščinah le nekako loviti sapo. Namesto da bi na očitke in obtožbe vodstvo stranke odgovarjalo s konkretnimi, vsebinsko novimi predlogi in programi, se je zaprlo samo vase in iz stare ropotarnice ponovno potegnulo že oguljeno orožje antikomunizma, ki se je že očitno izrabilo. Čudimo se, da se ta stranka, ki v svojih vrstah prav gotovo ima sposobne ljudi, pusti nekako terorizirati od svojega sedanjega političnega tajnika Fanfanija ter njegovih najožjih sodelavcev, katerih delovanje je v zadnjih letih zgovorno pokazalo, da politično že spadajo med staro šaro. Nič čudnega zatorej ne bo, če bo Krščanska demokracija na nedeljskih volitvah številčno nazadovala, kar bo mogoče za stranko samo zdravilno, čeprav še ni mogoče predvidevati vseh posledic, ki jih utegne njen poraz imeti na nadaljnji razvoj dogodkov v Italiji.

Tudi Jugoslavija na ženevski konferenci o Bližnjem vzhodu?

Preden se je egiptovski predsednik Sadat podal v Salzburg na sestanek s predsednikom Fordom, se je sestal kot znano, z jugoslovanskim predednikom Titom na Brdu v Sloveniji. Razložil mu je svoje gledanje na problem Bližnjega vzhoda, vzroke za neuspeh zadnjega Kissingerjevega posredovanja in svoje stališče o morebitnem novem sklicanju ženevske konference za rešitev spora med Arabci in Izraelom. Oba državnika sta se strinjala, da bi moralo priti do rešitve na osnovi znane resolucije Združenih narodov, po kateri bi moral Izrael zapustiti VSA zasedena arabska

ozemlja. Sadat je tudi za to, da naj bi se poleg arabskih držav in Izraela ter Združenih držav udeležilo konference v Ženevi še nekaj drugih držav, predvsem Jugoslavija, Avstrija, Francija, Indija in še kakšna država »tretjega sveta«, da ne bi Amerika in Rusija na njej preveč diktirali. Jugoslavija želi biti navzoča na konferenci in kot se je zvedelo, sta se dva jugoslovanska odposlanca nedavno podala v Izrael, da bi dobila tudi izraelski pristanek na jugoslovansko udeležbo. Izraelska vlada pa je baje izjavila, da »nima nobenega interesa, da bi razpravljala o tem«. O tem je poročal »Corriere della Sera«.

PROSTOR MLADIH

Samomor ni junaštvo, ampak beg pred življenjem

Ponovno in ponovno so ugotovili, da je Slovenija po številu samomorov že desetletja na prvem mestu v Jugoslaviji.

Koliko pa je samomorilnih poskusov, nihče točno ne ve. Psihatri so se pri zdravljenju odločili predvsem za to, da osebe, ki delajo samomorilne naklepe, zaščitijo. Menili so, da je treba iskati nagibe predvsem v družinskih in zakonskih sporih, telesnih boleznih in podobnem.

Skušnja »končati si življenje« je vsekar pogostejša, kot si mislimo. Lahko se loti in obsede vsakogar: mladega, zrelega, starega. Vernega dvomljivca in ateista.

Nepolitičen narod ni narod, ampak čreda. Zato voli slovensko politično stranko — voli Slovensko skupnost!

Najrajši ob praznikih in družinskih slavnostih. Tisti, ki ga že dolgo pestijo skrivne duševne stiske in jim odločno ne kljubuje, se čuti ob takih priložnostih še bolj osamljenega: veseli praznovavci mu postanejo sovražniki.

Večji del samomorov ima svoj vzrok v duševni pobitosti, v kateri so težave, ki v resnici nito tako velike, kažejo kot slepa ulica brez izhoda, npr. ko se čuti nekdo osamljen, izločen iz družbe, brez domovine, brez družine, brez kruha.

Znano je, da je število samomorov manjše v najhujših časih (med vojno, v vojnih taboriščih...), v katerih se človek krčevito oklepa življenja, in večje ob višji življenjski ravni, povezani z višjo izobrazbo. Nekatera vprašanja človeka ogrožajo v njegovem obstoju. Tako vprašanje je občutek razdalje med zastavljenimi cilji in dejanskimi dosežki v osebnem življenju. Izobrazba dela človeka bolj občutljivega za trpljenje, njegova odporna sila pa s porastom udobja navadno upada (pri moškem še bolj kot pri ženski).

Zadnja leta je v Evropi in drugod po svetu dokaj študentovske mladine samomorilno ubežalo »življenjskemu nesmislu« in »bivanjski tesnobi« in strahu, ki so ga tako neodgovorno oznanjali Sartre, Heidegger, Kleist in drugi neverni eksistencialistični modrijani in psihi. Drugi spet so nasedali krilatici, češ da je samomor »največje dejanje svobodne volje«. Znani dr. Frankl je tako paciente na dunajski kliniki uspešno zdravil s tem, da jih je prepričeval o smislu njihovega življenja. Pri tem mu je najbolj pomagala vera.

Mnoga, tudi najbolj nadarjena dekleta zgrabi misel na samomor, če so ogoljufane za ljubezen ali v ljubezni niso uslišane, če so razočarane po lepem sanjah. Hudo je, če se ne znajo upreti tej skušnjavi.

Nekateri imajo manjvrednostni občutek zaradi resnične ali namišljene telesne napake ali bolezni. Čas pokaže, da zunanost le ni vse in da je glavno pri človeku njegova notranjost.

Nemalo upokojencev potare občutek, da so nekoristni, ali izgube razsodnost ob izgubi ljubljene osebe.

Samomorilni skušnjavi so izpostavljene zlasti osamljene ženske, katerih življenje je prazno. brez nesebične ljubezni in idealov. Mnogo tragedij se rodi iz nemogočih ljubezenskih in poslovnih zvez.

V teh primerih samomora navadno ne gre za upor zoper naravo, katere temelj je nagon po življenju temveč je beg iz nekega načina življenja, iz življenjske stiske. Včasih gre tudi za upor zoper neusmiljeno okolje.

Kljub vsemu razumevanju človekove stiske mora biti jasno: kdor zapusti življenjski boj in zbeži iz njega, ničesar ne reši. Kristjani se skušamo še posebej zavedati, kaj pomeni samomor v božjih očeh: je izraz samovolje in kljubovanja Bogu, gospodarju nad življenjem in smrtjo. Je upor proti Kristusu, ki je prišel na svet zato, da bi imeli življenje in ga imeli v izobilju.

Človeka, ki je v skušnjavi, da bi napravil samomor, je treba navajati do tega, da vedno bolj odkriva sam sebe, svoj značaj, svoje talente, svojo življenjsko nalogo. Ob tem bo izkusil, kako se trpljenje, če ga sprejema kot pomoč pri osebnem dozorevanju in pri svoji življenjski nalogi, vedno bolj spreminja v življenjsko silo in pogum.

Verne pa bo globoka vera v Kristusa reševala pred vdajo in ubežništvom. »Utrujenim od življenja« bo poleg tega pomagala tudi misel na množice trpinov, ki prikovani na postelje leta in leta pogumno in potrpežljivo prenašajo bolečine in samoto ter jih spreminjajo v zasluge — tudi nam, slabotnejšem. Ti vedri trpini kličejo: »Bolj morate ceniti duhovnost, zdravje in boj! To bo redna dediščina potomstvu«.

Pa tudi tale misel ni brez pomena: vsi smo dolžni današnjo potrošniško družbo oplajati s srčno dobroto, z usmiljenim sočutjem in skrbjo do bližnjega. Tako se bodo vsi člani v tej družbi bolje počutili.

Ponekod v svetu so za take, ki jih preganja misel na samomor, uvedli duhovno pomoč s posebno telefonsko številko in dežurno službo v poznih večernih urah, zlasti za praznike.

—o—

AVSTRIJSKI PREDSEDNIK O SLOVENSKI MANJŠINI

Prvič po nastopu svojega mandata je pretekle dni predsednik avstrijske republike Rudolf Kirchschläger spregovoril o slovenski manjšini in posegel v koroško vprašanje. Rekel je: »Večinski narod, ki se lahko čuti tako varnega kot avstrijski narod, bi moral posebno velikodušno nastopati do manjšine, ki se že tako nujno nahaja v slabšem položaju.« To je izjavil predsednik na zborovanju socialističnih juristov na Dunaju. Zavrnil je tudi koroški »prastrah« pred Slovenci in dejal: »S svojim pristankom na avstrijsko državno pogodbo je Jugoslavija uradno priznala meje Avstrije in prevzela s tem tudi neko obveznost.«

Nacisti na Norveškem

Norveška je ena izmed najbolj demokratičnih, miroljubnih in omikanih držav v Evropi in na svetu. Vendar pa tudi ona ni imuna za bacile totalitarizma. Norveška televizija je oddajala pretekle dni pogovor s petimi mladeniči kot predstavniki petih nacističnih skupin oziroma društev. Vse skupaj je bilo popolnoma javno in odkrito, objavljena so bila tudi imena mladih nacistov. Ti so izjavili, da se vežbajo v gverilskem vojskovanju za primer komunističnega napada na Norveško oziroma komunističnega upora. Poleg tega pa so zagovarjali pred televizijskimi kamerami tudi rasizem, češ da povzroča mešanje ras vsakovrstne nesreče in bolezni.

Povedali so tudi imena svojih organizacij. Ena se imenuje »Nacionalna fronta Železne straže«, druga »Protikomunistična zveza«, tretja »Mladinska demokratična zveza« in tako naprej. Nekateri teh mladih nacistov so imeli na rokavu opasice, skoraj enake tistim, ki so jih nosili SS-ovci ali SA v Nemčiji.

Na te nacistične celice — zaenkrat so samo to — so opozorili že prej razni norveški listi, predvsem dnevnik. Vsekakor pa je ravno televizijska oddaja najbolj vznemirila norveško javnost, ker je dokazala resničnost prejšnjih opozoril in pokazala, da nacistične skupine zares obstajajo in celo

javno delujejo. Verjetno gre za ostanek Quislingovega nacističnega gibanja iz predvojnega in medvojnega časa. Quislinga so Norvežani takoj po vojni obsodili na smrt zaradi veleizdaje in ga ustrelili, ker je med nemško zasedbo Norveške sodeloval z okupatorji. Po njem so dobili ime vsi kolaboratorski režimi kot »kvislinški« režimi. Po koncu vojne je bilo obsoje-

(Dalje na 7. strani)

—o—

JOSIP VIDMAR ODGOVARJA

Josip Vidmar je v sobotni prilogi »Dela« ostro odgovoril nemškima pisateljima Böllu in Reissmüllerju, ki sta se v dnevniku »Frankfurter Allgemeine Zeitung« zavzemala za Kocbeka. Njegov odgovor velja seveda tudi raznim drugim nemškim pisateljem in časnikarjem, kot npr. Karlu Gustavu Ströhmju ki so v nekaterih nemških listih pisali o Kocbeku v zvezi z znano zadevo oziroma knjigo Pahorja in Rebule »Edvard Kocbek — pričevalec našega časa«. Vidmar poudarja, da Kocbeka nihče ne preganja zaradi tega »in mu nihče nič noče«. Pravi pa, da Kocbek ne govori resnice in da ni bil on tisti, ki »je pripeljal katoliško Slovenijo« v Osvobodilno fronto, kot sta trdila Böll in Reissmüller.

Tržaški velesejem in italijansko - jugoslovansko sodelovanje

Pristojne oblasti so objavile program za 27. mednarodni velesejem v Trstu, ki bo trajal od 17. do 29. junija. Posebno pozornost bodo posvetili tržaški luki v zvezi s ponovnim odprtjem Sueškega prekopa, zavarovalnemu sektorju, tradicionalnima artikloma kavi in lesu ter gradbeništvu. Na sporedu bodo tudi številne stranske prireditve ter strokovna srečanja.

26. in 27. junija bo dvodnevno posvetovanje o tržaški luki. Razpravljali bodo o

Slovenski glasovi za neslovenske stranke pomenijo neglede na vse izgovore in opravičila osibitev slovenstva!

vlogi Trsta za razvoj blagovnega prometa z bližnjim vzhodom, Severno Afriko in deželami onkraj Sueza. Zasedanje organizira odbor za proučevanje in razvoj prometa v tržaški luki v sodelovanju s sejmsko upravo ter pod pokroviteljstvom zunanjega ministrstva. Poleg domačih strokovnjakov bodo navzoči odposlanci iz Saudske Arabije, Egipta, Irana, Kuwaita in Libije ter iz nekaterih zalednih držav Trsta.

20. junija bo na sporedu drugi dan o zavarovalništvu. Govorili bodo o vplivu inflacije na zavarovalni sektor. Gradbeništvu bo posvečen 23. junij. Delovna tema bo: »Načrtovanje, proizvodnja in nadzorovanje ogovja v okviru industrijskega gradbeništva«.

18. junija bo enajsti mednarodni dan o kavi. V pretres bodo vzeli zlasti zahtevo za obnovo mednarodnega sporazuma za kavo. Navzočih bo večje število mednarodnih izvedencev.

19. in 20. junija bo dvodnevno mednarodno posvetovanje o lesu. Prvi dan bodo obravnavali uvoz in uporabo lesa v sodobnem gradbeništvu, drugi dan pa uporabo manj znanih vrst eksotičnega lesa v industrijsko razvitih državah.

Omeniti je treba tudi posvetovanje o zaščitnem znaku, katerega naj bi uvedli v Furlaniji - Julijski krajini za domačo industrijsko, kmetijsko in obrtniško proizvodnjo. Zasedanje bo verjetno 25. junija.

Uradni dnevi posameznih držav bodo že po ustaljenem vrstnem redu. Takoj 17. junija bo dan Zahodne Nemčije, 18. junija bo dan Jugoslavije in 19. junija bo na sporedu dan Avstrije. Dan afriških dežel, pridruženih Evropski gospodarski skupnosti, bo sovpadal z desetim mednarodnim posvetovanjem o lesni trgovini.

Kot običajno bodo ob tej priložnosti sestanki italijanskih in jugoslovanskih gospodarskih operaterjev. Govorili bodo tudi o znanstvenem in tehničnem sodelovanju ki je bilo pred kratkim na delovnem sporedu zadevne mešane italijansko-jugoslovanske komisije v Rimu.

Na tem zasedanju so ugotovili, da sodelovanje med obema državama še danes ni dovolj razvito. Med drugim so priporočili skupno raziskovanje Jadranskega morja ter intenzivnejše tehnološko sodelovanje. Jugoslovanski zastopniki so predložili o

krog 50 projektov na tehničnem ter 40 na znanstvenem področju. Italijansko odposlanstvo je večino predlogov sprejelo ter je pokazalo zlasti zanimanje za znanstveno sodelovanje v kmetijstvu.

V Rimu so razpravljali tudi o požitvi italijansko - jugoslovanskega sodelovanja na področju izkoriščanja jedrske energije za miroljubne namene.

—o—

PROGLAS DEŽELNEGA TAJNIŠTVA SLOVENSKE SKUPNOSTI

(nadaljevanje s 1. strani)

druži v teh plemenitih hotenjih in da množično glasuje za edino slovensko demokratično in protifašistično stranko v Italiji.

Združimo se vsi Slovenci, da bomo enotni stopili v jutrišnji dan, v katerem mora biti odpravljena vsaka krivica in sleherna zapostavljenost. Pomagajte nam pri tem boju vsi, ki vam je narodnost prej pri srcu kot razne ideologije in tuje stranke.

NAJ ŽIVI SLOVENSKA SKUPNOST!

Tiskovno sporočilo SSG

Izvršni svet Stalnega slovenskega gledališča je obravnaval finančni položaj in pravni status ustanove. Z obžalovanjem in največjo zaskrbljenostjo je sprejel na znanje izjavo ministra za turizem in prireditve Sartija, da tudi v sezoni 1975-76 Stalno slovensko gledališče ni vključeno v seznam stalnih italijanskih gledališč. To je v nasprotju z odgovorom ministra Sartija na poslansko vprašanje Albina Škrka v parlamentu dne 3. januarja 1975, v katerem je rečeno: »Ker vse kaže, da ima tržaško slovensko gledališče vse značilnosti za vključitev med gledališča z javno upravo, bomo proučili to vprašanje med sestavljanjem okrožnice za gledališke dejavnosti sezone 1975-76.«

Izvršni odbor je sprejel na znanje obljubo polsanca Belcija, da se bo na ustrezen način zanimal za zakonsko ureditev pravnega statusa Stalnega slovenskega gledališča, in izjavo ministra, da želi v krat-

kem času dokončno rešiti to vprašanje, kot tudi naklonjenost, ki jo je za tako rešitev pokazal tajnik tržaške federacije Krščanske demokracije Dario Rinaldi.

To bi bila v sedanjih pogojih edina pot, da se reši pereče finančno in pravno stanje slovenske gledališke ustanove, ki zaradi zadržanja osrednjih rimskih oblasti prehaja iz ene krize v drugo. Dejstvo je, da so ponovno izčrpani vsi krediti in da je za jesen položaj gledališke ustanove povsem negotov, ker ni nikjer nobenih možnosti za kritje naraščajočih stroškov. Edina trajna rešitev je v dokončni ureditvi statusa SSG z zakonom, ki bo predvideval kritje dolgov za nazaj in stalno ustrezno letno podporo, s katero bo omogočeno normalno poslovanje ustanove.

—o—

PREDAVANJE O »SREČANJH Z BORISOM KIDRIČEM«

Kulturno združenje Most bo 30-letnico osvoboditve proslavilo s predavanjem o »Srečanjh z Borisom Kidričem«, ki ga bo imel Taras Kermauner. To bo obujanje spominov na človeka, ki je v razburljivem, a neskromnem slovenskem času, odločilno oblikoval sodobno zgodovino Slovencev, spomin na prihod prve slovenske vlade v Ljubljano, na Župančiča, Vidmarja, Kocbeka in na Kidriča, spomin torej na ljudi, kot jih je predavatelj doživljal pred 30. leti in kot jih, predvsem Kocbeka, zlasti pa Kidriča, doživlja danes.

Predavanje bo v petek 20. junija ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani v Trstu, ul. Geppa 9 (ker bo Kulturni dom od 15. junija dalje zaprt).

—o—

Rožih Zorka in Hilarij iz ZDA sta darovala za Slovensko skupnost 50 dolarjev z željo, da bi imela dosti uspeha.

Od obrtniških izkušenj
v trgovinsko dejavnost

- Serijsko pohoštvo
- Pohoštvo po meri
- Preureditve

Korsic

Anton Korsic

Oprema
za terase in vrtove

POSEBNI POPUSTI!!!
OBIŠČITE NAS!!!

T R S T
Prodajalna:
ul. S. Cilino, 38
telefon 54390

Dom in delavnica:
ul. Damiano Chiesa, 91
telefon 725757

VOLIVCEM V KRMINU

Dragi slovenski volivec!

Kot si morda že izvedel iz časopisov, se je v Krminu ustanovila sekcija Slovenske skupnosti in obenem izvolila svoje tajništvo, ki je ob priliki teh občinskih volitev imelo več političnih stikov z različnimi krminskimi strankami. Iz teh razgovorov pa je izhajalo, da bi bilo vsako sodelovanje možno le za ceno podreditve in hlapčevstva. In prav zato smo krminski Slovenci, ki smo že preveč let samo ubogali, odločili, da se predstavimo na občinskih volitvah s svojo

Kdor hoče, da slovensko ljudstvo na tej zemlji živi in da je upoštevano, ta voli slovensko — ta voli Slovensko skupnost!

slovensko listo. Izbrali smo osebe, ki uživajo zaupanje vseh nas in vse krminske občine.

Zato naš program ne bo samo prazna politična kontestacija ampak si je naša stranka izbrala za cilj prestaviti na občinski in pokrajinski ravni gospodarska, kulturna in socialna vprašanja, ki najbolj za-

Planinska prireditve na Vrhu

Prejšnjo nedeljo smo imeli na Goriškem vrsto prireditev, ki jih je pa vse motil poldanski nalič.

Na Vrhu se je zbralo na četrtem obmejnem planinskem srečanju veliko število planincev iz Goriške, Tržaške, iz Benečije, iz Koroške in iz Slovenije.

Po pozdravnih govorih zastopnikov različnih planinskih odsekov je sledil bogat kulturni program s pevskimi in godbenimi nastopi in z nadvse posrečenimi in navdušujočimi posegi naših znanih ljudskih in planinskih pesnikov Ludvika Zorzuta in tudi Kovica s Peči.

Po kosilu je bil na sporedu zabavni del, ki je zajel v pristrčnem vzdušju vse navzoče planinke in planince, ki so si obljubili, da se bodo na podobnih sestankih še srečali.

V zahvalo in v pozdrav

Včeraj se je zbralo na pristrčnem večeru skoro vse slovensko goriško učiteljstvo ob gospe Ljubki Bratuževi, ki odhaja v pokoj.

Kdor jo pozna po njenih delih kot eno naših najsposobnejših učiteljic in kot vrhunsko sodobno slovensko pesnico, se bo zdržnil: najboljši odhajajo...

Gospa Ljubka je trdo zaslužila počitek po muk in trnja polnem življenju že iz mladih let in najbolj, ko so črne roke umorile ljubljeneža moža Lojzeta, pevca naše dežele.

Tudi sama je okusila potem črni bič zaradi svoje zavesti in narodnostnega ponosa.

Vse pa je s čudovitim junaštvom presta-

nimajo našo skupnost in krminsko prebivalstvo nasploh.

Nismo ljudje, ki bi obljubljali veliko, toda stvari, ki jih hočemo so življenjskega pomena v splošnem krminskem okviru. Izkušnja nas čui, da ni nobena niti velika stranka nikoli upoštevala naših problemov, ki jih predlagamo, pač pa jih je morda reševala le takrat, ko so se ti zastavili.

Slovenska skupnost lahko zagotovi, da bo v primeru izvolitve svojega svetovalca prinesla v krminski občinski svet glas vseh Slovencev iz Krmina. Naša skrb bo da se bomo stalno in direktno zanimali za vse naše probleme s posebnim ozirom na ljudska stanovanja, ceste, primerno in dostojno zaposlitev in vse druge zahteve, vredne sodobnega civilnega življenja.

Zato Ti svetujemo, da oddaš na teh volitvah svoj dragocen slovenski glas za listo, ki jo tu predlagamo!

Kandidati:

1. ANZELIN Danilo - 2. BLAŽIČ Jožef - 3. BUŽINEL Drago - 4. DEVINAR Peter - GRADNIK Gradimir - 6. KEBER Jožef - 7. KEBER Stanko - 8. MAURIČ Valter - 9. MISIGOJ Albert - 10) POLENCIČ Ferdinand - 11. PRINČIČ Jožef - 12) PULZ Mario - 13. RUSIAN Stanko - 14. SFILIGOJ Silvan - 15. SIRK Jožko - 16. SIRK Ciril - 17. SIRK Ivan - 18. SREDNIK Ivan - 19. ŠTIRM Jožef - 20. TOROŠ Ljubomir.

Za provinco kandidira za Krminsko okrožje priznani kulturni in socialni delavec ROMAN DI BATTISTA.

—o—

Kdor čuti slovensko in demokratično, voli Slovensko skupnost!

Sindikalna vprašanja

Na posredovanju ministra za delo Torosa so v Rimu sklenili sporazum za povišanje vrednosti točke draginskih doklad za poljske dninarje.

Za vse kvalifikacije bo vrednost točke narasla na 948 lir mesečno in sicer v treh obdobjih. Porast 20 odstotkov bo pričel veljati 1. februarja prihodnjega leta, nadaljnjih 40 odstotkov 1. avgusta 1976 ter preostalih 40 odstotkov 1. februarja 1977.

Pozitivna novica je prišla tudi iz Gorice, kjer so delavci na skupščini odobrili sporazum za poravnavo sindikalnega skora v tovarni LACEGO. V tovarni je bilo do lanske krize v Sovodnjah in Gorici zaposlenih okrog 300 ljudi, med njimi več kot polovica Slovencev.

Na posredovanje deželnega odbornika za delo Del Masa je bil sklenjen sporazum med sindikati in novim lastnikom. Z delom bodo pričeli v kratkem ter bodo v začetku zaposlili 70 delavk in delavcev. Čez šest mesecev se bo število povečalo na sto. Po dveh letnem poskusnem obratovanju, med katerim bodo tovarno preuredili, pa utegnejo spet zaposliti okrog 300 delavcev. Delavce bodo sprejemali v službo preko urada za delo, vendar bodo imeli prednost tisti, ki so že bili zaposleni. Deželna uprava bo

dala novemu tovarnarju pomoč preko Krožnega sklada ter preko deželne finančne družbe FRIULIA. Stari lastnik mora delavcem še izplačati odpravnino in nekatere druge dajatve in sicer v znesku nekaj sto milijonov.

Odpuščeni delavci imajo možnost, da dobijo določene podpore. Vložiti mirajo prošnje za izredno brezposelno podporo ter za zajamčeno plačo. Brezposelni delavec dobi navadno brezposelno podporo s tem, da se javi na uradu za delo. Istočasno pa zakon številka 1115 iz leta 1968 dopušča v izrednih primerih brezposelno podporo do 80 odstotkov plače. Končno je parlament februarja odobril zakon o zajamčeni plači za dobo enega leta.

—o—

PEVSKI FESTIVAL V ŠTEVERJANU

Števerjansko prosvetno društvo F.B. Se-dej in ansambel »Hlede« sta v soboto in nedeljo priredila z izredno skrbnostjo široko zamišljen festival domače zabavne pesmi.

Za nagrade se je potegovalo 23 skupin. Vsaka s dvema izvirnima skladbama.

Posebnikomi siji za ocenjevanje besedila in skladb sta izbrali dvanajst najboljših skupin, ki so v nedeljo popoldne nastopile v finalu.

Le škoda, da je ves nastop motilo močno deževje. Dvorana župnijskega kulturnega doma je bila napolnjena do zadnjega kotička. Saj je izredna kulturna prireditev privabila več kot tisoč gostov. Dosti jih je moralo ostati zunaj in pod dežniki poslušati izbrano petje, spretno povezovalce in duhovitega humorista, ki je pričaral še večjo toplino v vroči dvorani.

Kljub zunanjim neugodnim okoliščinam pa je vsa prireditev potekla prav pristrčno in v splošno zadovoljstvo vseh gostov in tudi prirediteljev, ki so v Števerjanu že petič zbrali stotine naših ljudi z obeh mejnih strani ob slovenski pesmi in besedi pa tudi v bratski družbi ob kozarčkih dobrega brica.

Strokovno poročilo o festivalu bomo objavili prihodnjič.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Solženicin o šibkosti Zahoda

Ruski pisatelj Aleksander Solženicin je objavil v pariškem dnevniku »Le Monde« esej, v katerem je tretja svetovna vojna že bila in da jo je Zahod izgubil. Solženicin v tem eseju ponovno dokazuje svojo izredno pisateljsko angažiranost za reševanje sodobnih problemov v svetu, posebno še v Evropi, zlasti problemov, ki zadevajo svobodo posameznika in narodov.

V eseju piše med drugim: »Če gledamo nazaj na preteklih 30 let, ne pomenijo nič drugega kot poraz za porazom. nič drugega kot šibkost in dekadenco. Nekdaj mogoče ne zahodne države, ki so izšle iz dveh svetovnih vojn kot zmagovalke, so v teh 30-tih letih ošibe, izgubile so svoje resnične ali potencialne zaveznike, izgubile vsak ugled pri njih, prepustile nespravljenemu sovražniku države in narode — ogromno in gosto obljubeno Kitajsko, svojega najvažnejšega zaveznika med drugo svetovno vojno, Severno Korejo, Kubo, Severni Vietnam, zdaj tudi Južni Vietnam in danes Kambodžo, Laos postaja izgubljen, Tailandija, Južna Koreja in Izrael so ogroženi. Portugalska se brez rešitve meče v isti prepad, Finska in Avstrija resignirano pričakuje svojo usodo, nemočni in brez možnosti obrambe ne moreta upati na tuja pomoč. Ni mogoče naštetih vseh malih držav Afrike in Arabije, ki so postale lutke komunizma, in mnogih drugih, celo v Evropi, ki se hitijo same poniževati, da bi preživele. Še dva ali tri tako slavna desetletja mirnega sožitja kot zdaj in Zahod bo izginil z zemeljske površine.

Solženicin potem nadaljuje: »Da se razumemo, nihče nima pravice zahtevati od Zahoda, da naj brani Malaizijo, Indonezijo, Formozo ali Filipine; nihče mu ne sme očitati, če tega ne storiti. Toda mladi ljudje, ki so se branili vzeti nase napore in grozote daleč oddaljene vietnamske vojne, ne bodo imeli več časa, da bi šli med rezerviste, ker bodo padli — ne njihovi sinovi, ampak oni sami — padli za obrambo Ame-

rike, a tedaj bo prepozno in brez uspeha. Ne smemo se več spraševati, kako bo mogoče preprečiti tretjo svetovno vojno. Pač pa moramo imeti pogum in jasnost, da preprečimo četrto. Preprečimo tako, da ne pademo na kolena.«

Očitno je, da je Solženicin močno zagrejen in da presoja dogajanja morda preveč pesimistično. Po drugi strani pa mu ni zameriti, če se mu kot pisatelju, ki se zavzema za moralni prepoved ljudi in narodov, studi nenačelna, oportunistična, bojazljiva politika zahodnih držav z Ameriko na čelu, ki presoja svetovne probleme samo s stališča oportunizma in lastne koristi, prav nič pa jih ne briga usoda drugih, posebno majhnih in zatiranih narodov. Tako so na primer s cinično brezbržnostjo opazovale genocid nad starodavnim kurdskim narodom v Iraku in se izneverile vsem svojim obveznostim in obljubam do njega. Z enakim cinizmom in brezbržnostjo so gledale na pokole ubogih podjarmljenih črnih plemen v Ruandi, v Biafri in v Južnem Sudanu. in nič večje občutljivosti niso pokazale do stradalajočih človeških mas v Severni Afriki in v Bangladešu. Ne moremo se čuditi Solženicinu, če je prepričan, da bosta tak cinizem in egoizem prej ali slej kaznovana.

—o—

Slikar Možina razstavlja od 7. do 20. junija v galeriji Ars italica v Milanu.

LEPO PRIZNANJE SAG IZ TRSTA

Kakor poroča dnevnik »Delo« 10. junija letos, je bilo prejšnji teden v občinah Šentjur in Šmarje 18. srečanje gledaliških skupin Slovenije, na katerem so sodelovale amaterske skupine iz Trsta, Ljubljane, Kranja, Mežice oziroma Prevalj, iz Medvod, Limbuša in Maribora. Srečanje sta pripravili Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije in Zveza gledaliških druženj ter je bilo posvečeno 30-letnici osvoboditve in 40-letnici zborovanja prosvetnih društev »Svoboda« v Celju.

Žirija je kot najboljšo ocenila Slovensko amatersko gledališče iz Trsta, »saj je s predstavo Bertolta Brechta — tako piše »Delo« — po njenem mnenju pokazalo izredno aktualiziran in angažiran prijem, režiser pa je dopustil izvajalcem popolno emocionalno svobodo.« S to predstavo bodo tržaški gledališki ljubitelji so delovali na Borštnikovem srečanju v Mariboru. K lepemu uspehu jim iskreno čestitamo!

NOVA IZVIRNA DELA PRI ZALOŽBI »OBZORJA«

Mariborska založba Obzorja, ki ima med slovenskimi založbami doma v Sloveniji največ smisla in razumevanja za izvirna leposlovna slovenska dela, bo izdala letos naslednja dela slovenskih pesnikov in pisateljev:

Pesniške zbirke: Franc Černigoj: Svetlobne luske, Tomaž Kralj: Sončni polž, polž sonca (že izšlo), Gordana Kunaver: Mali princ velikega veka, Ela Peruci: Ko živim, Gregor Strniša: Jajce, David Volušek-Lev Kreft: Mejdun, so dobre pesmi, Dane Zajc: Rožengruntar (že izšlo).

Pripovedna dela: Andrej Capuder: Bič in vrtavka (že izšlo), Andrej Capuder: V znamenju trubadurja, Milan Kajč: Školjke (že izšlo), Franc Pečnik: Avtobusna postaja, Pavle Zidar: Mulci.

Ob smrti akademskega kiparja Borisa Kalina

Pred nedavnim je v Ljubljani umrl akademski kipar in redni član SAZU Boris Kalin, rojen v Solkanu 24. junija 1905. V kratkem bi torej dopolnil sedemdeset let. Rodil se je v številni družini računskega nadsvetnika Tomaža, ki je služboval v Gorici, in matere Hedvige, poštarice v Solkanu. Primorska s svojo bogato kamnoseško tradicijo je nedvomno vplivala na odločitev obeh bratov. Kalinov, Borisa in Zdenka (rojen 11. aprila 1911 v Solkanu), da sta si izbrala poklic kiparja.

Prvi učitelj kiparstva je bil Borisu Kalinu Alojz Repič (1866 - 1941), doma iz Vrhpolja pri Vipavi, profesor na Tehniški srednji šoli v Ljubljani, ki je dajal prve kiparske nauke celi vrsti pozneje dobro uveljavljenih slovenskih kiparjev. Akademijo je obiskoval v Zagrebu, kjer so bili njegovi profesorji znani hrvaški kiparji Valdec, Kršinič, Kerdič in Ivan Meštrovič. Po končanih študijah na zagrebški akademiji se je Boris Kalin pod silo razmer zaposlil pri kamnoseškem podjetju Kunovar v Ljubljani in se ukvarjal predvsem z izdelovanjem nagrobne plastike. Leta 1938 je bila prirejena prva samostojna razstava v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani, v tem času si je ustvaril tudi samostojno delavnico in dobil prva naročila za večje spomeniške plastike. Leta 1945 je postal prvi profesor kiparstva na novoustanovljeni akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, 1953 so ga izvolili za rednega člana SAZU,

dvakrat, leta 1948 in 1949 je dobil Prešernovo nagrado, leta 1971 pa nagrado AVNOJ.

Boris Kalin je svoje kipe oblikoval v kamnu in bronu, njegovo ustvarjanje pa obsega ženske akte, portrete, figuralne kompozicije in večje javne spomenike, med katerimi so zlasti številni spomeniki narodnoosvobodilnemu boju po osvoboditvi leta 1945. Slogovno je Kalin vedno ostal v mejah realizma, ki je pri ženskih aktih nekoliko omiljen in idealiziran, tako da spominjajo kar na klasično umirjenost antičnih kipov. Nekoliko drugače je pri spomenikih NOB, ki so v glavnem izdelani iz brona, obdelani bolj slikovito in so bolj razgibani. Od te vrste spomenikov naj omenimo znanega Talca v Gramozni jami v Ljubljani.

Ker je Boris Kalin primorski rojak, ni čudno, da se precejšnje število njegovih del nahaja na Primorskem. Spomnimo naj le na spo-

(Dalje na 7. strani)

—o—

STOLETNICA ROJSTVA THOMASA MANNA

V Zürichu so odprli spominsko razstavo rokopisov in literarne zapuščine Thomasa Manna, za stoletnico njegovega rojstva. Zapuščino je prepustila družina züriškem mestu. V rojstnem mestu tega velikega nemškega pisatelja Ljubecku in v Münchenu, kjer je živel pred emigracijo, pa so priredili simpozije.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Baletna šola

PRVI BALETNI NASTOP

V nedeljo, 15. junija, ob 17. uri v Kulturnem domu

S p o r e d :

I. DEL

BALETNA LEKCIJA

pedagoški prikaz študija posameznih razredov:

- ritmično-izrazni ples (šola Nade Križmančičeve)
- balet (šoli Nade Križmančičeve in Selme Micheluzzijeve) nastopa 63 učenek

II. DEL

Rossini - Respighi:

FANTASTIČNA PRODAJALNA

baletna enodejanka

koreografija in kostumi: SELMA MICHELUZZIJEVA

nastopa 43 učenek SELME MICHELUZZIJEVE

Sodobno kmetijstvo

Nobenega preplaha zaradi ponovnega uvoza živine

Komaj se je italijansko tržišče z govejo živino nekoliko ustalilo, zlasti v korist živinorejcev, ki so zaradi zapore uvoza živine, dobivali za svojo živino mnogo boljše iztržke kot v preteklosti, že je živinorejce zajel nov preplah. Čemu razne nagrade v prid živinorejcev, tako pravijo, če ti jo potem država tako zagode in to ravno v trenutku, ko se je položaj rejcev znatno izboljšal.

Menimo, da ni preplah na mestu, ker sklep komisije Evropske skupnosti, da dovoli ponovni uvoz živine, in sicer 50.000 ton v obliki žive živine, svežega ali pa zamrznjenega mesa, ne bo imel resnejših posledic na položaj na tržišču, zlasti ne na italijansko in torej posredno na tržišče v naši deželi. Nedavno je ministrstvo za kmetijstvo sporočilo, kako je količino namenjeno Italiji, razdelilo. Dežela Furlanija - Julijska krajina bo lahko uvozila le 1000 glav živine do največ 300 kg težke junce, ki jih bodo morali uvozniki pitati 6 mesecev in komaj nato zaklati. Večina te živine bo šla v Videm, Trst in Gorica bosta dobili le neznatno število živine. To pomeni, da ta uvoz sploh ne bo mogel vplivati na naše tržne razmere. Neupravičen je torej strah, da bo zdaj konec kratkega a zelo ugodnega obdobja za rejce. Tudi ne velja trditi, da bo ministrstvo oziroma komisija EGS ponovno odprlo meje. To le v primeru, če se bo izkazalo, da ni uvoz imel nobenih negativnih posledic na domače tržišče. Zadoštuje podatek, da je Italija zahtevala uvoz 200.000 glav živine, tak naj bi torej bil primanjkljaj na njenem notranjem tržišču. 1000 glav ne bo torej moglo spremeniti položaja v naši deželi na slabše, zlasti ne, če so, kot omenjeno, potrebe tržišča mnogo večje.

Rejci naj se torej pomirijo in naj v miru delajo. Samo paziti morajo, da bodo izkoristili priložnost, ki jim daje deželna za-

druga Friulcarne, ki odkupuje živino po najvišji ceni na tržišču ker ocenjuje meso po kakovosti in ker plačuje 18-odstotno IVO.

—o—

NARAŠČANJE JUGOSLOVANSKEGA TRGOVINSKEGA PRIMANJKLJAJA Z ITALIJO

Jugoslovanski primanjkljaj v trgovinski izmenjavi z Italijo je v letu 1974 narasel na 462 milijonov dolarjev, medtem ko je še leto prej znašal komaj 64 milijonov dolarjev. O tem piše beograjski list »Ekonomika Politika«, ki pristavlja, da se je položaj v prvih treh mesecih letos še poslabšal na škodo Jugoslavije. Trgovinska izmenjava med Italijo in Jugoslavijo nakazuje v prvih treh mesecih letos deficit 153 milijonov dolarjev.

OB SMRTI AKADEMSKEGA KIPARJA

BORISA KALINA

(Nadaljevanje s 6. strani)

menik NOB v Solkanu in na spomenik pisatelju Francetu Bevku in znanstveniku ter pisatelju Francu Erjavcu v Novi Gorici. Nekaj njegovih del pa je tudi v slovenskem zamejstvu v Italiji. Prav pred nedavnim je dokončal spomenik dr. Henriku Tumi, ki bo v kratkem postavljen v Novi Gorici in je po vsej verjetnosti njegovo zadnje delo.

Na koncu je potrebno opozoriti še na vzgojiteljsko dejavnost Borisa Kalina. Bil je učitelj številnim članom sedanje najmlajše generacije slovenskih kiparjev in čeprav po svojem umetniškem prepričanju realist, jim je dopuščal najširšo ustvarjalno svobodo. Njegova prezgodnja smrt pomeni vsekakor veliko izgubo za slovensko kulturo. M.V.

Vljudno prosimo,

da bi poravnali naročnino, bodisi po položnici bodisi v upravi, vsak dan od 9. do 12. ure, razen ob ponedeljkih in sobotah.

J. ŠAVLI: NAŠA LEDINA

II.

Navesti hočem v naslednjem nekaj besed in zvez s sevenoprimorskega območja, ki jih v pisanem jeziku še nisem srečal, v vsakdanjem jeziku pa vsaj ta čas še živijo.

V pomenu molčati se redno uporablja *tišati*, posebno velelnik *tiši!* namesto tiho bodi! — Glagol *gučati* (mogoče od golčati, a znamuje nekaj drugega) pomeni pritajeno zamolklo grmenje, oziroma šumenje, votel zvok kot pri potresu ali pa šum velike množice. Namesto hripav, t.j. rahlo prehlajen, se rabi še natančnejši izraz *zagrijen*. Nekoga *zakladati* pomeni oskrbovatibovati ga ne le tvarno, ampak tudi gmotno in moralno. *Tegniti* nima ustrezne enačice. Smisel je razviden iz naslednjega primera: »Toliko porabi, da mu nisem tegnit.« Hoče reči, da porabnika le s težavo oskrbuje, da mu komaj še utegne oskrbeti vse potrebno.

Za človeka, ki je spreten, najden, se pravi, da se zna *predjat* (mogoče od preddejati). Ako pošljejo naročilo nekomu po neki osebi v bolj oddaljen kraj, mu pošljejo *maren*, da naj se ta in ta dan oglasi. Maren ima večjo vsebinsko težo kot sporočilo. Izkazati komu pozornost, se pravi *obdati ga*. Šla je mimo, pa je ni obdala, bi se reklo, ne da jo je prezrla, pač pa tudi ne porajala: ni ji izkazala zadostne pozornosti. Ko je to slišala, se je *zavzela*. Pomeni, da jo je novica osupnila. *Razkladal* jim je, kako je bilo v svetu. Pomeni, da jim je razlagal, pojasnjeval in tolmačil. *Zalusknil* je z vrati, otroci luskajo z vrati. Zapiirajo vrata siloma, pri čemer ne nastane tresk, ki znamuje zamolkel zvok, ampak lusk, t.j. zvok, ki ga ustvarita dve ploskvi ob soudaru, deski npr. In tak višji zvok naredi tudi zapiranje vrat s silo.

Na tem primeru jasno vidimo, kako natančno se je slovenski človek izražal, finesa, ki jo danes naši pisatelji in pisci ne občutijo več.

Pritajen hrup, ropot ali nemir, zlasti v primeru, ko ga delajo otroci, ki se lovijo po hramih, pomeni izraz *ramovš* (Vprašanje, ali je znani jezikoslovec vedel, kaj pomeni njegov priimek?). Trdo stopati se reče *grimati*. Kdo da tako grima po klancu ali pa v zgornjih hramih hiše (da se sliši na vse strani).

Napol priseben oz. otopel človek, posebno od pijančevanja, je *tjola*. Izdaja ga negotova hoja, oz. ne najbolj priseben ponašanje. Podobno rečejo *tamš* človeku, ki ne dojema prav, kar mu hočeš dopovedati, ni zanesljiv, lahko tudi nagnjen k pijači. Značilen je zlasti *tamšast* izraz obraza. Kadar je kdo jezen, naj reče tamš tamšast. Seveda nikoli ne njemu, ker pomeni beseda nekaj zelo hudega. Svojega neizglednega stanja se tamš namreč dobro zaveda, ker ni umsko otopel kot npr. tjola. Ako bi mu naravnost vrgel, gi ba zadelo v živo in hudo prizadelo. Zato se v primeru upravičene jeze nanj ljudje zdržijo, da bi mu naravnost vrgli oziroma oporekli to njegovo tragično stanje. *Utarnati se*, imeti nezgodo, ponesrečiti se kje na samem, kadar kdo zaide. (Dalje)

Nacisti na Norveškem

(Nadaljevanje s 3. strani)

nih na razne kazni, ali pa se je moralo opravičiti zaradi kolaboracionizma okrog 80.000 Norvežanov. Pri večini je šlo samo za oportunistem. Današnji nacizem, kot so ga razkrili zdaj norveški listi in televizija, je nedvomno ostanek tistega kolaboracionizma. Starši so prenesli svojo miselnost na otroke in marsikje so se gotovo tudi še ohranile zaloge nacističnega propagandnega materiala iz vojnega in predvojnega časa, ki je prišel v roke današnji mladini. Ta je pripravljena sprejeti vsakršno ideologijo, samo da da — vsaj dozdevno — kak smisel življenju.

Norveška ministrica za pravosodje Inger Luise Valle je najavila preiskavo o delovanju nacističnih skupin in policija se je že lotila dela, ponekod že prej. Na delo se je spravila tudi norveška obveščevalna služba. Eno izmed omenjenih mladinskih na-

cističnih društev ima svoj sedež v kraju Lilienström blizu Osla.

Glavni norveški dnevnik, umirjeno demokracični »Aftenposten« je po tej televizijski oddaji zapisal: »Ta oddaja je pregnala vsak dvom o tem, da med nami še živijo nacisti. To so pripadniki mladinskih skupin, ki verjamejo v nasilje kot sredstvo političnega boja in gojijo rasistične in totalitarne ideologije ... Govorijo demokracija, hočejo diktaturo. Govorijo o narodni enotnosti, mislijo pa rasizem. Zdaj ne gre več za to, če verjamemo v obstoj železnih straž in ilegalnih skupin, ki se vežbajo v orožju in političnem nasilju take vrste kot smo ga preizkusili pred vojno in med njo. Zdaj gre za to, kako se lahko branimo proti tej tendenci.« Podobno pišejo drugi norveški dnevniki.

Že pred časom so odkrili podobne nacistične skupine tudi na Švedskem.

F. M.

